

www.beeselective.eu

info@beeselective.nl

Dit verslag bevat internetlinks in de tekst die digitaal klikbaar zijn maar niet leesbaar in geprinte tekst. Aan het eind van het verslag is er daarom een bijlage waarin die links uitgeschreven zijn.

Het KI-project 2023-2025 met uitzicht op 2026 en het jaarverslag 2025

Samenvatting

BeeSelective is een project gericht op het in Nederland breder in gang doen vinden van kunstmatige inseminatie bij honingbijen. KI maakt het enerzijds mogelijk selectieprogramma's uit te voeren waarin telers samenwerken en anderzijds om genetisch goed materiaal ter beschikking te stellen aan de brede telersgemeenschap. Het project liep drie jaar en werd gefinancierd door de NBV, Imkers Nederland, de VCI, BBV en 't Landras-DDB. Om het project organisatorisch goed in te bedden is de Stichting BeeSelective opgericht. Voor apparatuur werd het project financieel ondersteund door de Triodos Foundation en Rabobank Gooi en Vechtstreek.

Dit jaar, 2025, was het derde en laatste projectjaar.

De kern van het project was het organiseren van KI-dagen. Dagen waarop telers met hun koninginnen konden komen die dan werden geïnsemineerd met sperma van darren van geselecteerde darrenlijnen van de drie rassen waarop de drie financierende rasverenigingen zich richten: Buckfast, Carnica en de Inheemse Donkere Bij.

De intentie van het project was om ook na de drie projectjaren KI-dagen te doen organiseren. Deze intentie wordt inderdaad waargemaakt. De drie betrokken teeltgroepen [Buckfast Teeltgroep Nederland](#), de [Werkgroep Beebreed Nederland](#) en de [Teeltgroep Neeltje Jans](#) blijven darrenlijnen leveren en de inseminatiecapaciteit van 13 bij het project betrokken inseminators biedt mogelijkheden aan de toenemende vraag naar KI te voldoen. Voor 2026 zijn de voorbereidingen inmiddels getroffen.

Het project wordt aangestuurd vanuit het bestuur van de Stichting BeeSelective bestaande uit Ben Bus (voorzitter), Egbert Touw (penningmeester) en Pim Brascamp (secretaris, tevens projectleider). De Stichting heeft besloten ook na het project te blijven bestaan om KI bij bijen te bevorderen. Dit gebeurt door het beschikbaar stellen van apparatuur die in de loop van de drie jaar is aangeschaft en door ondersteuning te bieden bij de organisatie van KI-dagen. Zolang dat door teeltgroepen en inseminators op prijs gesteld wordt is het voornemen jaarlijks een bijeenkomst te organiseren van bij KI-dagen betrokkenen om het voorgaande seizoen te evalueren en een planning te maken voor het nieuwe teeltjaar.

De projectjaren 2023-2025 in vogelvlucht met uitzicht op 2026

KI-dagen. In 2023 is in Bussum een KI-dag georganiseerd door de NBV-afdeling Bussum en zijn er KI-dagen voor Carnica georganiseerd in Zuidlaren, Tull en 't Waal en Geffen. In 2024 werden voor Buckfast en Carnica KI-dagen georganiseerd in Warnsveld, Dordrecht en Geffen. Zuidlaren viel af door te weinig aanmeldingen en omdat de mogelijkheid werd geboden koninginnen te laten insemineren door René van der Molen in Assen. Bussum viel af vanwege problemen rondom de Buckfast-darrenlijn en Dordrecht kwam in de plaats van Tull en 't Waal om een locatie wat verder naar het westen te hebben. In Dordrecht werd ook met sperma van de Inheemse Donkere Bij geïnsemineerd. In 2025 kwam er een extra KI-dag wat verder naar het zuiden zodat er KI-dagen waren in Warnsveld, Dordrecht, Geffen en Haelen (bij Roermond). Op alle dagen was inseminatie met sperma van Buckfast en Carnica mogelijk, en in Dordrecht ook van de Inheemse Donkere Bij. In 2026 wordt Haelen vervangen door Weert in verband met verbouwingsactiviteiten in Haelen en komt er een andere locatie in Geffen omdat die locatie aantrekkelijker is. In 2026 dus KI-dagen in Warnsveld, Dordrecht, Geffen en Weert. In onderstaande tabel staan gegevens over de aantallen telers en inseminaties.

Het aantal telers en het aantal aangemelde koninginnen in 2023-2024

Jaar	Buckfast		Carnica		Inheemse donkere bij	
	Telers	Koninginnen	Telers	Koninginnen	Teler	Koninginnen
2023	23	107	25	115		
2024	19	120	38	281	1	10
2025	28	156	52	363	2	24

De tabel laat een duidelijk stijgende lijn zien en de verwachting is dat die zich in 2026 zal voortzetten. Met sperma van de Inheemse Donkere Bij wordt niet alleen op de KI-dag in Dordrecht geïnsemineerd maar ook experimenteel in samenwerking met het Centrum Genetische Bronnen Nederland (CGN, Wageningen UR), waarbij gewerkt wordt aan het diepvriezen van darrensperma.

De bevruchtingsresultaten in 2023 en 2024 waren bevredigend, maar bleven in 2025 wat achter. Er was geen duidelijke oorzaak aan te wijzen, maar de werkwijzen rondom de voorbereiding van koninginnen, het verzorgen van de darren, het bewaren van het sperma en de organisatie van de KI-dagen zijn nog eens goed doorgelopen. Eén aanpassing is dat de vier KI-dagen in 2026 georganiseerd worden in twee opvolgende weekenden in plaats van in vier opvolgende weekenden.

Naast de inseminators zijn er diverse vrijwilligers actief om de KI-dagen mogelijk te maken. Een gastvrouw/gastheer, een persoon die de behandeling van koninginnen met CO₂ verzorgt en een persoon die de administratie verzorgt. En voorafgaand aan de KI-dagen wordt veel tijd besteed aan het telen van de darren en het tappen van het sperma.

Darrenlijnen

Voor Buckfast zijn de darrenlijnen geteeld door de Teeltgroep Buckfast Nederland die in 2024 officieel is opgericht. Er werd steeds één darrenlijn aangeboden. Voor Carnica zijn de darrenlijnen geteeld door de leden van de Werkgroep Beebreed Nederland. Er werden steeds drie darrenlijnen aangeboden. Twee voor niet-leden van de werkgroep en twee voor leden van de werkgroep; één van de drie was dus beschikbaar voor beide groepen. De darrenlijnen voor werkgroepleden spelen een centrale rol in het selectieprogramma van Beebreed. De darrenlijnen voor de Inheemse Donkere Bij werden geteeld door de Teeltgroep Neeltje Jans die zich richt op het raszuiver houden en behouden

van de zwarte bij op Texel. In 2026 worden darrenlijnen opnieuw geteeld door de drie genoemde werkgroepen. Er is contact met andere teeltgroepen en zo heeft de Teeltgroep Neeltje Jans bij andere teeltgroepen van zwarte bijen gepolst of zij darren of sperma ter beschikking kunnen stellen maar daarvoor blijkt te weinig capaciteit bij die teeltgroepen.

Opleiding inseminators. Volgens plan werden in 2023 zes inseminators opgeleid, twee van elke rasgroep. Van die zes zijn er tot op heden vier daadwerkelijk gaan insemineren in het kader van het KI-project. De andere twee vervullen een ondersteunende rol. Omdat er na 2024 financiële middelen over waren konden er in 2025 opnieuw zes inseminators opgeleid worden waarvan één al in 2025 meegedraaid heeft als inseminator. De andere vijf hebben een ondersteunende rol vervuld, maar de bedoeling is dat zij in de toekomst op KI-dagen als inseminator optreden.

Financiën

Door zuinigheid maar ook door het geen vorm krijgen van het deelproject gericht op het helpen tot ontwikkeling brengen van teeltgroepen heeft het project binnen de begroting gewerkt. Dat er niet meer teeltgroepen actief zijn geworden is te betreuren, maar het blijkt niet eenvoudig voor groepen telers die stap te zetten.

Er was per 31-12-2025 een saldo van bijna 6.000 Euro op een begroting van bijna 30.000 Euro, waarbij de inbreng van de 5 bijenhouders verenigingen en de 2 banken tezamen zijn genomen. Wij zullen de financiers vragen de middelen aan KI-dagen te mogen besteden omdat wij merken dat af en toe het aanschaffen van KI-hulpmiddelen zoals CO₂-flessen, capillairen, pipetpunten, spermaverdunner, broedstoven, spuiten en capillairhouders en bijvoorbeeld het organiseren van bijeenkomsten, het organiseren van KI-dagen vergemakkelijkt en het deelnemen daaraan stimuleert.

Jaarverslag 2025

Het moederproject: KI-dagen

Locaties en inseminators

In 2024 waren er KI-dagen op drie locaties: Warnsveld, Dordrecht en Geffen. Bovendien was het mogelijk koninginnen te laten insemineren in Assen, door de inseminator René van der Molen. Voor 2025 zijn deze mogelijkheden gebleven maar is bovendien een KI-dag in Haelen (bij Roermond) georganiseerd. Dit is een uitbreiding van de mogelijkheden in Zuid-Nederland vanwege het grote aantal deelnemers aan de KI-dag in Geffen. Op alle vier KI-dagen is geïnsemineerd door René van der Molen en daarenboven is op elke KI-dag geïnsemineerd door in 2023 in het kader van het project opgeleide inseminators en in Geffen ook door een in 2025 opgeleide inseminator.

Darrenlijnen

Voor Buckfast werden in 2024 voorbereidingen getroffen voor de aan te bieden darrenlijn in 2025 door de inmiddels opgerichte Buckfast Teeltgroep Nederland BTN. In de evaluatiebijeenkomst in september 2024 was afgesproken dat de winning van het sperma zou gebeuren door leden van die Teeltgroep. Die waren daarin betrekkelijk onervaren. Het is bekend dat van het traject de darrenproducerende koningin selecteren, darren telen en sperma verzamelen het laatste het moeilijkst is. Het winnen van voldoende sperma bleek een te grote opgave. Gelukkig kon extra steun verkregen worden van Cees Haans en Davy Petit waardoor de voorraad toch tijdig op peil was. Bij de BTN is de selectie van de koningin, de teelt van de darren en het winnen van sperma in wezen in één hand en biedt voldoende zekerheid voor de toekomst.

De selectie-activiteiten van de Werkgroep Beebreed Nederland (Carnica) is ingebed in de selectie-activiteiten in Duitsland. Jaarlijks wordt een aantal koninginnen geselecteerd op basis van in Berlijn

geschatte teeltwaardes om te voorzien in een aantal darrenlijnen. KI staat centraal in het selectiewerk van de werkgroep en één van de drie darrenlijnen was alleen beschikbaar voor leden van de werkgroep (“single-queen-insemination”), één voor alle belangstellende telers (darren van vier volle zusters) en één niet geschikt voor selectiedoeleinden (darren van vijf tamelijk onverwante koninginnen).

Bij de Inheemse Donkere Bij werd opnieuw op kleine schaal sperma gewonnen van verschillende koninginnen van de teeltgroep Neeltje Jans. Ook zijn er koninginnen nageteeld van een in 2025 bevruchte koningin. Hiermee helpt kunstmatige inseminatie het selectieproces te versnellen als twee generaties per seizoen kunnen worden geteeld. Behalve voor selectiedoeleinden is ook sperma gewonnen in het kader van een [samenwerkingsproject](#) met het Centrum Genetische Bronnen Nederland (CGN, Wageningen UR). Dit centrum heeft onderzoek gedaan naar de zuiverheid van de Texelse Zwarte bij en bewaart diepgevroren sperma in de “genenbank”.

Details over de darrenlijnen staan in een bijlage.

KI-dag datum:		
		nr kooitje
inseminator		
koningin		
moeder		
aanparing	NL-55-2-4-2023	
aantal darrenvolken/darren	1/10	
merkje	geknipt	gewicht
opmerkingen		

Draaiboek KI-dagen

Aan de hand van de evaluatie van de KI-dagen in 2024, gehouden in september met de inseminators en ondersteuners tijdens de KI-dagen, is een draaiboek KI-opgesteld. Daarin staan allerlei rollen (regelaar locaties, darrenlijnen, darren(broed), teler, inschrijver, penningmeester, gastvrouw/gastheer, CO₂-behandelaar, inseminator, administratie) met een beschrijving van de rol. Bovendien wordt per locatie aangegeven wie de rollen van gastvrouw/heer, inseminators, CO₂-behandelaar en administratie invullen. Van deze rollen was alleen die van administratie in 2025 nieuw. Die rol bestond uit het vastleggen van wie insemineert en eventuele afwijkingen aan een koningin en bovendien het invullen van een inseminatiekaartje met die voor de Carnicakoningin NL-55-2-4-2023 als voorbeeld. Ter voorbereiding van een KI-dag krijgt elke deelnemer een tijdschema toegestuurd waarin staat wanneer te arriveren met koninginnen waarna de

eerste CO₂-behandeling plaatsvindt) en wanneer de inseminatie van een koningin is gepland om plaats te vinden. Dit jaar werd dat verzorgd door de inschrijver. De gastvrouw/heer regisseert de dag opdat koninginnen zich zo kort mogelijk buiten haar bevruchtungskastje bevinden. Er blijkt behoefte aan extra CO₂-flessen en broedstoven om de koninginnen bij de verschillende stappen van het inseminatieproces zo min mogelijk kou te laten leiden. Dit komt een succesvolle inseminatie sterk ten goede.

Aanmelding voor de KI-dagen

Aanmelding kon vanaf 1 april tot 15 april via de website van [BeeSelective](#) en voor leden van de Werkgroep Beebreed Nederland via de website van de [werkgroep](#). Een aanmelding werd geldig na betaling van € 16 per koningin. Dit bedrag komt overeen met het resultaat van een modelberekening van het inseminatietarief waarin opgenomen de componenten leveren darrenbroed, verzorgen darrenbroed, winnen sperma, insemineren en organisatie. Voor alle vijf componenten samen komt het tarief op € 20 uit, maar € 4 voor leveren darrenbroed en organisatie maakt onderdeel uit van de projectbegroting.

Het aantal aanmeldingen Buckfast en Carnica staat in onderstaande tabel. Voor beiden was het aantal koninginnen 30% hoger dan in 2024.

	Buckfast	Carnica	totaal
Warnsveld zaterdag 7 juni	47	101	148
Geffen zaterdag 14 juni	20	134	154
Dordrecht zaterdag 21 juni	52	57	109
Haelen zondag 29 juni	25	43	68
Geffen ophalen	10	10	20
Assen op afspraak	2	18	12
totaal	156	363	519

Het aantal aanmeldingen voor de Inheemse donkere bij was gelijk aan 2024. Tien koninginnen in Dordrecht. Daarenboven zijn 4 koninginnen geïnsemineerd in het kader van het samenwerkingsproject met het Centrum Genetische Bronnen Nederland en in juli en augustus 10 koninginnen in het kader van het selectieprogramma van de Teeltgroep Neeltje Jans.

Percentage koninginnen aan de leg

In 2024 was ongeveer 84% van de koninginnen na 1½ week aan de leg. Dat was iets lager dan in 2023. Dit jaar was het percentage koninginnen dat na 1½ week aan de leg was duidelijk lager. Enerzijds door mindere resultaten in Warnsveld, maar anderzijds ook doordat het vaak langer duurde tot koninginnen aan de leg kwamen. Dat laatste wordt bijvoorbeeld geïllustreerd door het feit dat bij de KI-dag in Dordrecht na 1½ week 63% van de Carnicakoninginnen aan de leg was en na ca 5 weken 84%. De lagere resultaten in Warnsveld betrof met name Buckfast maar in mindere mate ook Carnica. Na 1½ week was het percentage Buckfastkoninginnen dat aan de leg was 39%, maar na vijf weken nog slechts 7%, ondermeer vanwege darrenbroedigheid en verlies van koninginnen. Bij Carnica waren deze percentages 56% en 67%. Er is geen duidelijke verklaring gevonden voor deze magere resultaten. Het leek niet aan de inseminator te liggen (René van der Molen insemineerde een deel van de Buckfast en alle Carnica en had bij de andere KI-dagen goede resultaten) en ook niet aan het Buckfastsperma (sperma van dezelfde winningssessies werd ook gebruikt bij de andere KI-dagen). Desalniettemin besloot het bestuur van de Stichting tot een tegemoetkoming aan de betreffende Buckfasttelers in de vorm van het in 2026 gratis kunnen laten insemineren van het voor 2025 aangemelde aantal koninginnen.

In onderstaande tabel staan de percentages koninginnen na 1½ week aan de leg.

	Warnsveld	Geffen	Dordrecht	Haelen
Buckfast	39%	60%	80%	64%
Carnica	56%	85%	63%	70%

Deels zijn de percentages laag omdat dit jaar koninginnen vaak later aan de leg kwamen, maar toch zijn de resultaten minder dan de eerdere twee jaren. Voor 2026 is de manier van werken nog eens goed tegen het licht gehouden.

Evaluatie KI-dagen

Behalve de evaluatie met de deelnemers 1½ week na de KI-dag is in september een evaluatie georganiseerd met de inseminators en ondersteuners van de KI-dagen. Hierin werd teruggekeken op de KI-dagen en werden verbeterpunten aangedragen. Aan de hand daarvan is een uitgebreid

draaiboek KI-dagen opgesteld. Ook werd gesproken over uniformering van KI-apparatuur opdat pipetten met sperma tussen inseminators gemakkelijk kunnen worden uitgewisseld.

Steunprojecten

Opleiding inseminators

In 2023 zijn in overeenstemming met het projectvoorstel 6 inseminators opgeleid. Omdat het project in 2023 en 2024 ruim binnen de begroting bleef is aan de financiers voorgelegd een deel van het overblijvende budget te besteden aan de opleiding van nog 6 inseminators. De financiers hebben daarmee ingestemd en vijf cursisten zijn opgeleid door René van der Molen en één door Jakob Wegener. Voorwaarde voor de financiële ondersteuning was opnieuw dat de opgeleide inseminators minimaal drie jaar meewerken aan KI-dagen.

Vorbereiding van koninginnen voor de KI-dagen

Evenals vorig jaar werd er ter voorbereiding van de KI-dagen een zoomsessie georganiseerd waarbij Tieme Wanders door middel van een powerpoint een toelichting gaf op de voorbereiding van koninginnen voor KI. Er zal bij de deelnemers aan de KI-dagen op worden aangedrongen aan de zoomsessie mee te doen. Er zijn altijd weer kleinigheden die bijdragen tot een optimaal resultaat.

Nazorg koninginnen. Van bevruchte koningin tot volk

Per KI-dag is op dinsdagavond in de 2^e week na de KI-dag een zoomsessie georganiseerd om de KI-dag te evalueren en te praten over het invoeren van de bevruchte koninginnen in grotere volken. Dit gebeurde aan de hand van een powerpoint. Ook dit waren nuttige sessies. Bij de evaluaties blijken de telers over het algemeen heel tevreden over de opzet van de KI-dagen. De powerpoint over de nazorg van de koninginnen levert over het algemeen veel discussie op. Is het bij de voorbereiding van koninginnen voor de KI-dagen al zo dat verschillende telers vaak verschillen in de manier waarop ze plagen te werken, maar bij de nazorg is dat nog veel sterker. Dat maakt algemene instructie lastig. Misschien kan het best de nadruk gelegd worden op succesfactoren als in onderstaande tabel waarmee elke teler de eigen werkwijze kan vergelijken.

Factor	Succes	Ramp
leeftijd moer	oud	jong
conditie moer	ontspannen	gestrest
leeftijd bijen	jong	oud
darren aanwezig	nee	ja
zwermseizoen	buiten	binnen
zwermstemming	niet	wel
eileg moer	ja	nee
raskenmerk	rustig	nerveus
verwantschap	eigen bijen	vreemde bijen
introductie door	verenigen	kooitje
verhouding eigen / vreemde bijen	groot	klein

Uniformeren en beschikbaar stellen apparatuur

Op basis van voorbeelden van capillairen van René van der Molen inclusief afdichtingen (glasstop +siliconeslang) is een koelbox ontwikkeld in samenwerking met de Leidse instrumentmakers School (LiS). De betrokken studenten leverden één complete koelbox en bovendien alle bestanddelen voor twee extra. Momenteel werkt er een groep studenten aan een ander project dat de uitwisselbaarheid van materialen moet optimaliseren en het doseringsmechanisme tijdens het insemineren, moet optimaliseren.

Communicatie

Gericht op de KI-dagen verliep de communicatie vooral via www.beeselective.nl. Op de site wordt niet alleen melding gemaakt van de KI-dagen in het kader van BeeSelective maar ook van andere KI-dagen, zoals die voor Buckfast in Bussum.

Inmiddels heeft de Stichting een uitgebreide mailinglijst van ongeveer 250 telers die in de loop van de tijd zich daarvoor hebben aangemeld of hebben deelgenomen aan een KI-dag. Die lijst wordt gebruikt om te wijzen op de locaties, data en aanmeldingsperiode voor de KI-dagen.

Met de deelnemers aan KI-dagen verloopt communicatie deels per mail maar ook via Whatsappgroepen die per KI-dag zijn gevormd. Die Whatsappgroepen blijken ook heel nuttig voor de onderlinge communicatie tussen de deelnemers. Er wordt nog weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid dat een teler via de Whatsappgroep mislukte teelt opvangt door koninginnen te vragen aan andere telers. Ook doordat de meeste telers niet veel extra telen. Misschien is dat wel een punt ter verbetering.

De KI-dagen zijn opnieuw gepromoot op de Koninginnenteeltdag van de NBV eind januari met onder meer een demonstratie van de koelbox ontwikkeld in samenwerking met de Leidse Instrumentenmakers School, LIS.

Financiën

Inkomsten KI-project	2023		2024		2025		totaal	
	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie
NBV	5,811	7,821	748	0	1,262	0	7,821	7,821.00
Imkers Nederland	1,025	1,025	132	132	223	203	1,380	1,360.00
BBV	1,821	1,821	660	660	660	0	3,141	2,481.00
VCI	1,821	1,821	660	660	660	660	3,141	3,141.00
t Landras/DDB	1,821	1,821	660	660	660	660	3,141	3,141.00
Totaal	12,299	14,309	2,860	2,112	3,465	1,523	18,624	17,944.00
Uitgaven KI-project	2023		2024		2025		totaal	
	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie
Openingsworkshop	2,015	0.00	0	0.00	0	0.00	2,015	0.00
Overleg keuze darrenvolken	300	0.00	300	0.00	300	0.00	900	0.00
Inseminatiecursus	5,015	4,198.23	0	0.00	0	910.17	5,015	5,108.40
voorbereiding KI	1,440	395.79	1,440	307.10	1,440	2,748.44	4,320	3,451.33
Cursus koninginnen nazorg KI 3 locaties	0	0.00	0		0	0.00	0	0.00
workshop selectie en teelt	1,350	0.00	800	214.94	1,350	0.00	3,500	214.94
organisatiekosten	1,060	679.98	60	543.09	60	798.60	1,180	2,021.67
Onvoorzien	1,118	852.70	260	610.00	315	102.89	1,693	1,565.59
Totaal	12,298	6,126.70	2,860	1675.13	3,465	4,560.10	18,623	12,361.93
Saldo		8,182.30		436.87		-3,037.10		5,582.07
Uitgaven apparatuur	2023		2024		2025		totaal	
	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie
Inkomsten zijn gelijk aan begroting	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie	begroot	realisatie
Triodos Foundation	10,000						10,000	0.00
Rabobank	500						500	0.00
Aanschaf van 1 KI-set		2,637.42					0	2,637.42
o.a. 2 KI-sets, koelboxen, electronica				6,899.95			0	6,899.95
o.a. 3D-cassettes en microscoop						745.48	0	745.48
Totaal	10,500	2,637.42	0	6,899.95	0	745.48	10,500	10,282.85
Saldo		7,862.58		-6,899.95		-745.48		217.15
Banksaldo per eind van het jaar		16,044.88		9,581.80		5,799.22		5,799.22

Het KI-project is alle drie jaren ruim binnen de begroting uitgevoerd wat betreft de ondersteuning door de NBV en Imkers Nederland en de rasverenigingen. De subsidie voor apparatuur door de Triodosbank Foundation en de Rabobank is vrijwel geheel besteed en vindt in 2026 zijn bestemming in de aanschaf van broedstoven en onderzoek naar optimalisatie van het doseringsmechanisme van de inseminatieapparatuur door de Leidse Instrumentenmakers School (LIS) om de KI-dagen soepeler te laten lopen.

Het project is binnen de begroting gebleven door zuinigheid. Zo werd overleg over de keuze van darrenvolken voor Buckfast en de Inheemse Donkere Bij bij een teler thuis gevoerd en bij Carnica in aansluiting op de jaarvergadering van de VCI waarbij de zaalhuur voor rekening van de VCI kwam. Aan de cursus koninginnen nazorg zijn volgens onderstaande tabel ook geen middelen besteed doordat zowel de jaarlijkse sessie “voorbereiding van koninginnen voor KI” als de aan elke KI-dag gekoppelde sessie “nazorg koninginnen”, online werd verzorgd. De kosten daarvoor (abonnement op zoom) werden in 2023 gedragen door de VCI en werd daarna geboekt op organisatiekosten. De workshop selectie en teelt bleef ruim binnen budget doordat alleen een startbijeenkomst is georganiseerd, gekoppeld aan de Koninginnenteeltdag eind januari 2024. Daarvoor was veel belangstelling maar leidde niet tot het opstarten van teeltgroepen waardoor daar verder geen middelen aan zijn besteed. Het bestuur van de Stichting BeeSelective heeft besloten de KI-dagen voort te zetten en zal de financiers verzoeken de resterende middelen in te mogen blijven zetten voor de doelstellingen van het project.

Tot slot

Gesteld kan worden dat het project zijn doelstelling om KI breder in gang te doen vinden heeft gerealiseerd.

In de loop van de drie projectjaren is op grotere schaal aan de KI-dagen deelgenomen. Uit reacties blijkt dat die groei zich waarschijnlijk wel voort zal zetten. Zoals in het begin van deze rapportage vermeld zal de Stichting de toepassing van KI blijven ondersteunen en zullen er naar verwachting ook de komende jaren KI-dagen worden georganiseerd. Voor 2026 zijn de voorbereidingen daartoe al getroffen.

BIJLAGE. Darrenlijnen 2025

De darrenlijnen zijn tevoren gecommuniceerd via de website van Beeselective:

<https://www.beeselective.eu/ki-dagen>.

Darrenlijn Buckfast, B84(TG)

De darrenlijn [B84\(TG\)](#) die dit jaar gebruikt wordt voor de Beeselective KI-dagen staat bekend om zijn uitstekende gedrag en zwermtraagheid. De bijen blijven rustig op de raat zitten en zijn zonder rook te behandelen. Deze eigenschap blijft behouden in zowel de F1- als F2-generaties. Daarnaast is het volk vitaal, gaat sterk de winter in en ontwikkelt zich in het voorjaar tot een krachtig volk met een hoge honingopbrengst.

De moeder van deze lijn stamt af van B52(TG), die in 2018 werd bevrucht met B100(PJ). In 2021 werd B84(TG) vervolgens bevrucht met A36(MKN), een moeder die eveneens in 2018 met B100(PJ) was bevrucht. Dit heeft bijgedragen aan een versterking van het VSH-gedrag (Varroa Sensitive Hygiene). Het volk vertoont een redelijke mate van VSH en verwijderd regelmatig besmette poppen, wat resulteert in een lage varroa-besmetting. In mei 2024 werden 200 cellen onderzocht volgens de John Harbo-methode, zonder dat er een enkele mijt werd aangetroffen. In augustus, na het uitwassen van ongeveer 300 bijen, werd een besmettingsgraad van slechts 2% gemeten. Wel is gebleken dat bij grote dracht de VSH-eigenschappen enigszins naar de achtergrond kunnen raken.

Al met al is de B84(TG) een sterke en betrouwbare darrenlijn met een goede balans tussen vitaliteit, honingopbrengst en varroaresistentie.

Darrenlijnen Carnica

Alleen voor leden van de Werkgroep Beebreed Nederland

De koningin is nateelt van [NL-55-3-69-2021](#) met een totaalteeltwaarde van 110. Ze is onderzocht op VSH (50%). Sperma wordt verzameld van de dochter [NL-55-2-4-2023](#) met een totaalteeltwaarde als darrenvolk van 111 en VSH 63%, een koningin van Tieme Wanders.

Voor alle belangstellenden

Vier volle zusters die nateelt zijn van koningin [DE-6-131-8-2022](#) van Andreas Rohe. De totaalteeltwaarde is 120. Voor pintest en mijtengroei (de onderdelen van de varroa-index) zijn de teeltwaardes respectievelijk 126 en 117.

Voor belangstellenden, maar niet geschikt voor selectie

Vijf tamelijk onverwante koninginnen. Het voordeel van deze keuze kan zijn dat de variatie in het volk wat groter is dan bij de eerste keuze, wat de vitaliteit mogelijk ten goede komt. De vijf koninginnen zijn geteeld door Ron Varwijk (2x), Jo van Winden en Pim Brascamp (2x). De gemiddelde totaalteeltwaarde is 114.

Darrenlijn Inheemse Donkere Bij

Er werd geïncubineerd met sperma van koninginnen van de teeltgroep Neeltje Jans met als herkomst de zwarte bijenpopulatie op Texel.

BIJLAGE

Klikbare links in de tekst.

Buckfast Teeltgroep Nederland. <https://www.buckfastteeltgroep.nl/>

Werkgroep Beebreed Nederland. <https://www.beebreed.nl/>

Teeltgroep Neeltje Jans. <https://inheemsedonkerebij.nl/bevruchtingsstation-neeltje-jans/>

Samenwerkingsproject: samenwerkingsproject Inheemse donkere bij en CGN.
<https://www.wur.nl/nl/longread/hoe-blijft-de-nederlandse-zwarte-honingbij-behouden>.
BeeSelective: Aanmelden via website Beeselective. <https://www.beeselective.eu/ki-dagen>.
BeeSelective: Info over locaties en darrenlijnen: <https://www.beeselective.eu/ki-dagen>.
Werkgroep: Aanmelden via de website Beebreed Nederland. <https://www.beebreed.nl/ki.html>.
B84(TG): Pedigree Buckfastdarrenlijn. <https://pedigree.gdeb.eu/en/queens-en/queen=27909>.
NL-55-2-4-2023: De "single queen koningin" <https://www.beebreed.nl/NL-55-2-4-2023.jpg>.
DE-6-131-8-2022: Moeder van de vier darrenleverende volle zusters.
<https://www.beebreed.nl/DE-6-131-8-2022.jpg>.